

2005

MOONRIDER

Door Iris Schutten op Archined - <http://www.archined.nl/> (29 september 2005).

Al van verre is achter de Haagse markt een bouwkraan zichtbaar. In Transvaal - een Haagse wijk waar grondig geherstructureerd wordt - is dat niets bijzonders. Hier zijn bouwkranen inmiddels een vertrouwd straatbeeld. De knalroze container die eraan hangt is echter minder alledaags. Hier zweeft een café op grote hoogte in de lucht.

Woensdag 28 september werd *Moonrider* geopend, een kunstproject van de Japanse kunstenaar Tatsurou Bashi (woonachtig in Keulen) die dit project speciaal voor Transvaal ontwikkelde. Op een braakliggend terrein staat een bouwkraan die een paar keer per uur een container omhoog hijst. De container is door ontwerpbureau KEEN omgetoverd tot een café. Vier banken, een barmeubel, parket en een ouderwets behang vormen de aankleding van een café met uitzicht rondom. Het café is drie dagen lang toegankelijk voor iedereen die middels ondertekening verklaart deze 'lift' geheel op eigen risico te betreden. "De mogelijkheid om vanuit grote hoogte naar beneden te kunnen kijken biedt oude en nieuwe bewoners de kans om de wijk vanuit een ander perspectief te ontdekken" aldus Bashi. Ondanks de grote mate van sponsoring door bouwbedrijven en woningcorporaties zijn nergens spandoeken met logo's aanwezig. Sponsorvermeldingen staan discreet vermeld op de achterzijde van gratis mee te nemen ansichtkaarten in een naast de kraan staande bouwkeet. Het project blijft op die manier een alledaagsheid uitstralen die tevens de kracht is van het project. Met middelen die geheel eigen zijn aan de context - bouwkranen, containers en bouwketen - wordt een nieuwe werkelijkheid geschapen die alles behalve alledaags is.

Moonrider weet vele tegenstellingen in zich te verenigen. Het is een spectaculair maar tevens poëtisch project; een hedendaags Panorama Mesdag en kermisattractie in één. De intieme ruimte van het café biedt met haar weidse uitzicht de gewone mens even het perspectief van god of stedenbouwkundige. Het project is een eenvoudige verdraaiing van een alledaagse situatie. Behalve dat de kraan letterlijk een nieuwe functie krijgt, speelt deze omkering ook op een meer symbolisch vlak. Een paar dagen lang is het grove gereedschap van een doorgaans anoniem herstructureringsproces veranderd in een vriendelijk cadeautje, gratis toegankelijk voor bewoners of toevallige passanten. Een prachtig kunstproject in één van Nederlands grootste herstructureringsgebieden.

Met de huidige, grootschalige herstructurering van vele stadswijken in Nederland lijkt ook de kunst een nieuw werkveld te hebben ontdekt. Kunst manifesteert zich meer en meer in de openbare ruimte van deze stadsvernieuwingsgebieden. Hierbij is 'kunst op een sokkel' achterhaald. Steeds vaker verzamelen kunstenaars meerdere partijen om met elkaar een project te realiseren. Woningcorporaties en gemeentes lijken deze 'sociale kunst' liefdevol te omarmen. 'Openbare kunst' is voor hen een handig middel om bewoners opnieuw te leren kennen of hen het idee te geven betrokken te worden bij hun leefomgeving. Waar een deel van deze kunstprojecten

lijkt te verzanden in het tijdelijk opleuken van dichtgetimmerde slooppanden bieden andere projecten een meer inhoudelijke aanpak en is er sprake van een verrassender manier van kunst maken. Zo laat het project *Dwaallicht* (een project van Jeanne van Heeswijk in Crooswijk, Rotterdam) de diverse kwaliteiten zien van een wijk die binnenkort op de schop gaat, en functioneert in Den Haag reeds sinds 2002 Mobiel Projectbureau OpTrek. "De laatste jaren begint men zich te realiseren dat kunst IN de openbare ruimte een achterhaald fenomeen is. Men kan tegenwoordig beter spreken van kunst ALS openbare ruimte. Kunstenaars creëren zelf een openbare ruimte in de hoop een spanningsveld te creëren waardoor men anders naar de wereld gaat kijken. Openbare ruimte wordt zo publiek domein." Aldus Siebe Thissen (hoofd afd. Kunst & Openbare Ruimte, CBK Rotterdam), die samen met Marnix Norder (wethouder Ruimtelijke Ordening, Stedelijke Ontwikkeling en Wonen, Den Haag) een openingsspeech hield. Thissen was daarbij vol lof over de organisatie (Sabrina Lindemann en Annechien Meier) van OpTrek. OpTrek organiseert voor een periode van drie jaar geheel op eigen initiatief uiteenlopende projecten voor en vanuit Transvaal. Hun projecten moeten de sociale en ruimtelijke veranderingen van deze wijk onder de aandacht brengen en het politieke beleid achter de herstructurering ervan onderzoeken. OpTrek wil daarmee een bijdrage leveren aan de discussie over de toekomstige ontwikkeling van de stedelijke ruimte en onderzoeken of kunstenaars daarin een rol kunnen spelen.

Moonrider slaagt in de meeste van deze doelstellingen. Eenmaal hoog in de lucht schommelt de container zachtjes heen en weer en kijken bezoekers over de stad uit. Zowel de wijk Transvaal is zichtbaar als de hoogbouw van Den Haag Nieuw Centrum. Iedereen krijgt een (alcoholvrij) drankje aangeboden en een *fortune cookie*. Her en der ontstaan gesprekken over de stad, dakterrassen en de markt. Tijdens een fase van grootschalige afbraak en sociale veranderingen schept het project letterlijk afstand tot de wijk en biedt daarmee een kans voor reflectie. Of deze kans ook door veel buurtbewoners benut zal worden is echter nog de vraag. Op de opening waren weinig mensen uit de buurt aanwezig. Misschien hadden zij een explicieter rol tijdens de happening kunnen krijgen om zo op een natuurlijke wijze bij het spektakel betrokken te worden. Ervaring met eerdere projecten heeft OpTrek echter geleerd dat het gewoon even duurt voordat de buurt gaat participeren. "De meeste mensen kijken liever eerst even de kat uit de boom maar zullen de komende dagen heus wel binnenwaaien" aldus Annechien Meier.